

Datum

2023-09-12

Vår referens

Emil Svensson

Utvecklingssekreterare

emil.svensson@malmo.se

Tjänsteskrivelse**Remiss om EU-kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna
HVO-2023-3396****Sammanfattning**

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har fått en internremiss om EU-kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna.

Syftet med denna förordning är att fastställa regler för att skydda vuxna som på grund av nedsatt eller bristande personlig förmåga inte kan försvara sina intressen i gränsöverskridande situationer. I gränsöverskridande situationer ställs de ofta inför komplexa och ibland motstridiga lagar i medlemsstaterna, vilket leder till rättsosäkerhet och långdragna förfaranden. Förslaget till förordning syftar till att säkerställa att skyddet för utsatta vuxna upprätthålls i gränsöverskridande situationer och att deras rätt till individuellt självbestämmande respekteras när de flyttar inom EU. Förslaget omfattar vuxna som på grund av nedsatt eller otillräcklig personlig förmåga inte kan tillvarata sina egna intressen.

Kommissionen har samtidigt lagt fram ett förslag till rådsbeslut om att alla medlemsstater är skyldiga att bli eller förbli parter till 2000 års Haagkonvention om skydd för vuxna i internationella situationer (2000 års Haagkonvention)

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden är positiv till intentionerna i förslaget, men efterfrågar konsekvensbeskrivningar av införandet och tillämpningen.

Förslag till beslut

1. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande om EU-kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna.

Beslutsunderlag

- Förslag till rådets beslut om bemyndigande för medlemsstater att i Europeiska unionens intresse bli eller förbli parter i konventionen av den 13 januari 2000 om internationellt skydd för vuxna
- Förslag till förordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av åtgärder samt samarbete i frågor som rör skydd för vuxna
- Tjänsteskrivelse HVON 2023-09-29 Remiss om EU-kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna.
- Förvaltningens förslag till yttrande

Beslutsplanering

Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott 2023-09-19

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden 2023-09-29

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

EU-kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna är utskickad på remiss. Förslagets syfte är att skydda vuxna som på grund av nedsatt eller bristande personlig förmåga inte är i stånd att försvara sina intressen i EU.

Bakgrund

Den ökande gränsöverskridande rörligheten för människor i EU ger upphov till många utmaningar, inte minst för utsatta vuxna. I gränsöverskridande situationer ställs de ofta inför komplexa och ibland motstridiga lagar i medlemsstaterna, vilket leder till rättsosäkerhet och långdragna förfaranden. Det har hittills saknats EU-lagstiftning på området.

Kommissionen har lagt fram ett förslag till förordning som syftar till att säkerställa att skyddet för utsatta vuxna upprätthålls i gränsöverskridande situationer och att deras rätt till individuellt självbestämmande respekteras när de flyttar inom EU. Förslaget omfattar vuxna som på grund av nedsatt eller otillräcklig personlig förmåga inte kan tillvarata sina egna intressen.

Genom förslaget införs en uppsättning regler som kommer att gälla inom EU. Det handlar om gemensamma regler bland annat om behörig domstol, tillämplig lag, ömsesidigt erkännande av åtgärder och om hur myndigheterna i olika medlemsstater kan samarbeta. Därtill föreslås en rad praktiska verktyg, bland annat underlättande av digital kommunikation, införande av ett europeiskt företrädarintyg och upprättande av sammankopplade register som ger information om förekomsten av skydd i en annan medlemsstat.

Kommissionen har samtidigt lagt fram ett förslag till rådsbeslut om att alla medlemsstater är skyldiga att bli eller förbli parter till 2000 års Haagkonvention om skydd för vuxna i internationella situationer (2000 års Haagkonvention).

Allmänt

Förslaget till förordning omfattar vuxna som på grund av nedsatt eller otillräcklig personlig förmåga inte kan tillvarata sina egna intressen. Detta kan vara i samband med en åldersrelaterad sjukdom eller till följd av något annat hälsotillstånd.

I sin motivering till förslaget konstaterar kommissionen att antalet vuxna i EU som på grund av nedsatt eller otillräcklig personlig förmåga inte kan tillvarata sina intressen ökar kontinuerligt. Samtidigt ökar rörligheten inom unionen vilket innebär att utsatta vuxna till exempel bosätter sig i en annan medlemsstat, kan behöva förvalta sina tillgångar eller fastigheter i en annan medlemsstat eller genomgå akut eller planerad sjukvård i en annan medlemsstat. I dessa fall ställs de utsatta vuxna inför medlemsstaternas komplexa och ibland motstridiga internationella privaträttsliga regler.

Kommissionen konstaterar vidare att 2000 års Haagkonventionen anses vara ett effektivt internationellt privaträttsligt instrument som är ändamålsenligt på en global nivå. För att konventionen ska kunna fungera effektivt framhåller kommissionen att det är avgörande att samtliga medlemsländer tillträder den. För att förenkla och modernisera konventionens regler för EU:s förhållanden och stärka samarbetet mellan medlemsstaterna, är det enligt kommissionen även viktigt med EU-lagstiftning på området.

Den föreslagna förordningen innehåller bland annat regler för att fastställa vilken domstol som är behörig, vilket lands lag som är tillämplig, under vilka förutsättningar en utländsk åtgärd eller utländska företrädarbefogenheter bör ges verkan och hur myndigheterna kan samarbeta. Det finns även regler om godkännande av officiella handlingar som har upprättats av behöriga myndigheter i en annan medlemsstat, i syfte att underlätta rörligheten av dessa handlingar inom EU. Officiella handlingar ska ha samma bevisvärde i andra medlemsstater som i ursprungsmedlemsstaten och det ska också finnas samma antagande om äkthet och verkställbarhet som i ursprungsmedlemsstaten. Enligt förslaget ska en åtgärd som har vidtagits i en medlemsstat vara verkställbar i en annan medlemsstat utan krav på verkställbarhetsförklaring, så kallad *exekvatur*.

Samarbete genom centralmyndigheter

Enligt förslaget till förordning ska medlemsstaterna inrätta en eller flera centralmyndigheter som ska bistå vid tillämpningen av förordningen och förbättra skyddet för vuxna i sådana gränsöverskridande fall som omfattas av tillämpningsområdet. Det framgår därmed inte på vilken nivå detta skulle införas i Sverige, och hur detta påverkar kommunerna.

Europeiskt företrädarintyg

Det ska enligt förslaget till förordning bli möjligt för medlemsstaterna att utfärda ett europeiskt företrädarintyg som gör det möjligt för företrädare för vuxna att enkelt och effektivt styrka sina befogenheter i en annan medlemsstat. Medlemsstaterna bör utse en myndighet som utfärdar intyget. Denna myndighet bör ha tillräcklig kunskap om det ärende som intyget avser och tillgång till relevant information för att på begäran snabbt kunna utfärda intyget. Detta intyg ska inte ersätta andra intyg som används i vissa medlemsstater. Det föreslagna intyget bör dock användas som en fristående handling för att styrka företrädarens befogenheter, särskilt när de behöver ha kontakt med icke-rättsliga aktörer på den vuxnes vägnar eller för att stödja dem. Införandet av företrädarintyg är frivilligt för medlemsstaterna.

Upprättande och sammankoppling av nationella register

I syfte att förbättra tillhandahållandet av information som rör skyddet av en vuxen till behöriga myndigheter inom EU är medlemsstaterna enligt förslaget skyldiga att upprätta ett eller flera register över åtgärder som vidtagits av deras myndigheter. Registren ska säkerställa att åtgärder som vidtas i en medlemsstat eller befogenheter att företräda vuxna i en medlemsstat respekteras i de andra medlemsstaterna i EU. När nationell rätt föreskriver befogenheter för någon att företräda en behörig myndighet måste medlemsstaterna dessutom upprätta ett register över dessa personer och deras befogenheter. Medlemsstaterna måste också se till att dessa register, liksom alla andra redan befintliga register över företrädarbefogenheter som inrättats enligt nationell rätt, kopplas samman genom ett system som utvecklats av kommissionen. Ett minimum av uppgifter ska registreras i registret i syfte att ge tillräcklig information till de

behöriga myndigheterna i andra medlemsstater om förekomsten av en åtgärd rörande en utsatt vuxen eller befogenheter att företräda en utsatt vuxen.

Digitalisering

Genom förslaget till förordning införs en obligatorisk användning av digital kommunikation mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter och centralmyndigheter och frivillig användning av digital kommunikation mellan fysiska personer och behöriga myndigheter. Till förslaget finns bilagt olika formulär för att minska behovet av översättningar och underlätta kommunikationen och överföringen av information inom EU vid gränsöverskridande situationer inom förordningens tillämpningsområde.

Förslaget till rådsbeslut om anslutande till 2000 års Haagkonvention

I förslaget till rådsbeslut bemyndigas medlemsstaterna att förbli eller, senast två år efter att rådsbeslutet antagits, bli parter till 2000 års Haagkonvention om skydd för vuxna. Detta innebär att Sverige kommer att behöva tillträda konventionen.

Ansvariga

Sergio Garay, förvaltningschef